Euroopan parlamentti
2019-2024

Ulkoasiainvaliokunta

2023/2118(INI)

7.7.2023

MIETINTÖLUONNOS

ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla – vuosikertomus 2023
(2023/2118(INI))

Ulkoasiainvaliokunta

Esittelijä: Nacho Sánchez Amor

SISÄLTÖ

Sivu

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS 3

PERUSTELUT 15

EUROOPAN PARLAMENTIN PÄÄTÖSLAUSELMAESITYS

ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla – vuosikertomus 2023
(2023/2118(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan,

– ottaa huomioon Euroopan ihmisoikeussopimuksen,

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2, 3, 8, 21 ja 23 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 17 ja 207 artiklan,

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien yleismaailmallisen julistuksen ja muut YK:n ihmisoikeussopimukset ja -välineet,

– ottaa huomioon kansalaisoikeuksia ja poliittisia oikeuksia koskevan kansainvälisen yleissopimuksen,

– ottaa huomioon vuonna 1948 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen joukkotuhontana pidettävän rikoksen ehkäisemiseksi ja rankaisemiseksi ja YK:n ihmisoikeusneuvoston 22. kesäkuuta 2020 antaman päätöslauselman 43/29 joukkotuhonnan ehkäisemisestä,

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 1979 tehdyn kaikkinaisen naisten syrjinnän poistamista koskevan Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen,

– ottaa huomioon 25. marraskuuta 1981 annetulla Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen päätöslauselmalla 36/55 vahvistetun julistuksen kaikkinaisen uskontoon tai uskoon perustuvan syrjinnän ja suvaitsemattomuuden poistamisesta,

– ottaa huomioon 18. joulukuuta 1992 annetun Yhdistyneiden kansakuntien julistuksen kansallisiin tai etnisiin, uskonnollisiin ja kielellisiin vähemmistöihin kuuluvien henkilöiden oikeuksista,

– ottaa huomioon Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 9. joulukuuta 1998 yksimielisesti hyväksymän ihmisoikeuksien puolustajia koskevan julistuksen 53/144,

– ottaa huomioon lapsen oikeuksista 20. marraskuuta 1989 tehdyn Yhdistyneiden kansakuntien yleissopimuksen ja siihen liitetyt, 25. toukokuuta 2000 hyväksytyt kaksi valinnaista pöytäkirjaa,

– ottaa huomioon 24. joulukuuta 2014 voimaan tulleen Yhdistyneiden kansakuntien asekauppasopimuksen ja 5. kesäkuuta 1998 hyväksytyt aseiden vientiä koskevat EU:n käytännesäännöt,

– ottaa huomioon 8. syyskuuta 1995 annetun Yhdistyneiden kansakuntien Pekingin julistuksen,

– ottaa huomioon 25. syyskuuta 2015 hyväksytyn YK:n kestävän kehityksen toimintaohjelman Agenda 2030 ja erityisesti sen tavoitteet 1, 4, 5, 8 ja 10,

– ottaa huomioon ihmisoikeuksien ja ihmisarvon suojaamisesta biologian ja lääketieteen alalla 4. huhtikuuta 1997 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen ja siihen liitetyt pöytäkirjat, ihmiskaupan vastaisesta toiminnasta 16. toukokuuta 2005 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen ja lasten suojelemisesta seksuaalista riistoa ja seksuaalista hyväksikäyttöä vastaan 25. lokakuuta 2007 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen,

– ottaa huomioon naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta 11. toukokuuta 2011 tehdyn Euroopan neuvoston yleissopimuksen (Istanbulin yleissopimus), jota kaikki jäsenvaltiot eivät ole ratifioineet,

– ottaa huomioon 28. huhtikuuta 1983 tehdyn ihmisoikeuksien ja perusvapauksien suojaamista koskevan Euroopan neuvoston yleissopimuksen kuudennen pöytäkirjan kuolemanrangaistuksen poistamisesta,

– ottaa huomioon rajoittavista toimenpiteistä vakavien ihmisoikeusloukkausten ja -rikkomusten torjumiseksi 7. joulukuuta 2020 annetun neuvoston asetuksen (EU) 2020/1998[1],

– ottaa huomioon naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineen – Globaali Eurooppa perustamisesta, Euroopan parlamentin ja neuvoston päätöksen N:o 466/2014/EU muuttamisesta ja kumoamisesta sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2017/1601 ja neuvoston asetuksen (EY, Euratom) N:o 480/2009 kumoamisesta 9. kesäkuuta 2021 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/947[2],

– ottaa huomioon 20. helmikuuta 2023 hyväksytyt neuvoston päätelmät EU:n prioriteeteista YK:n ihmisoikeusfoorumeilla vuonna 2023,

– ottaa huomioon ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2024, jonka neuvosto hyväksyi 17. marraskuuta 2020, ja sen 9. kesäkuuta 2023 tehdyn väliarvioinnin,

– ottaa huomioon sukupuolten tasa-arvoa ja naisten vaikutusvallan lisäämistä ulkosuhteissa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2021–2025 (GAP III),

– ottaa huomioon lapsen oikeuksia koskevan EU:n strategian 2021–2024,

– ottaa huomioon neuvoston 14. kesäkuuta 2004 hyväksymät ihmisoikeuksien puolustajia koskevat EU:n suuntaviivat,

[1] EUVL L 410 I, 7.12.2020, s. 1.
[2] EUVL L 209, 14.6.2021, s. 1.

– ottaa huomioon vuonna 2005 annetut ja vuonna 2009 päivitetyt EU:n suuntaviivat kansainvälisen humanitaarisen oikeuden noudattamisen edistämiseksi,

– ottaa huomioon neuvoston 12. huhtikuuta 2013 päivittämät kuolemanrangaistusta koskevat EU:n suuntaviivat,

– ottaa huomioon 24. kesäkuuta 2013 hyväksytyt EU:n suuntaviivat homo- ja biseksuaalisten sekä trans- ja intersukupuolisten henkilöiden (hlbti) kaikkien ihmisoikeuksien edistämiseksi ja suojelemiseksi,

– ottaa huomioon neuvoston 12. toukokuuta 2014 hyväksymät sananvapautta verkossa ja verkon ulkopuolella koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat,

– ottaa huomioon syrjimättömyydestä ulkoisessa toiminnassa annetut EU:n ihmisoikeussuuntaviivat, jotka neuvosto hyväksyi 18. maaliskuuta 2019,

– ottaa huomioon turvallista juomavettä ja sanitaatiota koskevat EU:n ihmisoikeussuuntaviivat, jotka neuvosto hyväksyi 17. kesäkuuta 2019,

– ottaa huomioon neuvoston 16. syyskuuta 2019 hyväksymät tarkistetut EU:n politiikan suuntaviivat suhteissa kolmansiin maihin kidutukseen ja muuhun julmaan, epäinhimilliseen tai halventavaan kohteluun tai rangaistukseen liittyvissä kysymyksissä,

– ottaa huomioon neuvoston 22. helmikuuta 2021 hyväksymät EU:n suuntaviivat ihmisoikeuksista kumppanimaiden / kolmansien maiden kanssa käytävistä vuoropuheluista,

– ottaa huomioon 12. syyskuuta 2012 annetun komission tiedonannon ”Demokratian ja kestävän kehityksen juuret: EU:n suhtautuminen kansalaisyhteiskuntaan ulkosuhteissa” (COM(2012)0492),

– ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2023 annetut neuvoston päätelmät kansalaistoiminnan roolista perusoikeuksien suojelemisessa ja edistämisessä EU:ssa,

– ottaa huomioon komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta ja direktiivin (EU) 2019/1937 muuttamisesta (COM(2022)0071),

– ottaa huomioon EU:n vuosikertomuksen ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2022,

– ottaa huomioon Saharov-mielipiteenvapauspalkinnon,

– ottaa huomioon 15. tammikuuta 2019 antamansa päätöslauselman uskonnon- ja vakaumuksenvapautta EU:n ulkopuolella edistävää EU:n erityislähettilästä koskevista EU:n suuntaviivoista ja toimeksiannosta[3],

[3] EUVL C 411, 27.11.2020, s. 30.

– ottaa huomioon 23. lokakuuta 2020 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvosta EU:n ulko- ja turvallisuuspolitiikassa[4],

– ottaa huomioon 19. toukokuuta 2021 antamansa päätöslauselman ihmisoikeuksien suojelusta ja EU:n ulkoisesta muuttoliikepolitiikasta[5],

– ottaa huomioon 19. toukokuuta 2021 antamansa päätöslauselman ilmastonmuutoksen vaikutuksista ihmisoikeuksiin ja ympäristönsuojelijoiden roolista siinä[6],

– ottaa huomioon 8. heinäkuuta 2021 antamansa päätöslauselman EU:n maailmanlaajuisesta ihmisoikeuspakotejärjestelmästä (EU:n Magnitski-laki)[7],

– ottaa huomioon 16. syyskuuta 2021 antamansa päätöslauselman suosituksista komissiolle sukupuolistuneen väkivallan määrittelemisestä uudeksi rikollisuuden alaksi, joka mainitaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 83 artiklan 1 kohdassa[8],

– ottaa huomioon 17. helmikuuta 2022 antamansa suosituksen neuvostolle ja komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle korruptiosta ja ihmisoikeuksista[9],

– ottaa huomioon 18. tammikuuta 2023 antamansa päätöslauselman ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa ja Euroopan unionin toiminnasta tällä alalla – vuosikertomus 2022[10] sekä aiemmat päätöslauselmansa aiemmista vuosikertomuksista,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 144 artiklan mukaisesti ihmisoikeuksien sekä demokratian ja oikeusvaltion periaatteiden loukkauksista vuodesta 2019 lähtien antamansa päätöslauselmat (niin kutsutut kiireelliset päätöslauselmat) ja etenkin vuosina 2022 ja 2023 annetut päätöslauselmat,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 54 artiklan,

– ottaa huomioon ulkoasiainvaliokunnan mietinnön (A9-0000/2023),

A. ottaa huomioon, että Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 artiklan mukaisesti unionin perustana olevat arvot ovat ihmisarvon kunnioittaminen, vapaus, kansanvalta, tasa-arvo, oikeusvaltio ja ihmisoikeuksien kunnioittaminen; ottaa huomioon, että unionin maailmanlaajuista toimintaa ohjaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisuus ja jakamattomuus;

B. ottaa huomioon, että perussopimusten mukaan ihmisoikeuksien ja demokratian tehokas suojelu ja puolustaminen on EU:n ulkoisen toiminnan ydin;

[4] EUVL C 404, 6.10.2021, s. 202.
[5] EUVL C 15, 12.1.2022, s. 70.
[6] EUVL C 15, 12.1.2022, s. 111.
[7] EUVL C 99, 1.3.2022, s. 152.
[8] EUVL C 117, 11.3.2022, s. 88.
[9] EUVL C 342, 6.9.2022, s. 295.
[10] Hyväksytyt tekstit, P9_TA(2023)0011.

C. katsoo, että EU:n sisä- ja ulkopolitiikan johdonmukaisuus ja yhtenäisyys ovat avainasemassa tehokkaan EU:n ihmisoikeuspolitiikan saavuttamisessa;

D. katsoo, että maat, jotka ovat taanneet jokaiselle ihmiselle mahdollisuuden nauttia ihmisoikeuksistaan, ovat demokratioita; katsoo, että sääntöihin perustuva monenvälisyys on paras organisaatiojärjestelmä demokratioiden puolustamiseksi;

E. ottaa huomioon, että itsevaltaisten hallintojen määrä on kasvanut ja että Göteborgin yliopiston mukaan 70 prosenttia maailman väestöstä elää nyt autoritaarisessa hallinnossa[11]; katsoo, että autoritaarisuuden, epäliberalismin ja populismin lisääntyminen uhkaa maailmanlaajuista sääntöihin perustuvaa järjestystä, ihmisoikeuksien suojelua ja edistämistä maailmassa sekä unionin perustana olevia arvoja ja periaatteita;

F. ottaa huomioon, että tämänvuotisessa ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman 2020–2024 väliarvioinnissa on käynyt ilmi, että tähän mennessä saavutetusta edistyksestä huolimatta on tehtävä enemmän, etenkin kun otetaan huomioon ennennäkemättömät haasteet, joita maailma on kokenut toimintasuunnitelman hyväksymisen jälkeen;

Maailmanlaajuisiin suuntauksiin ja merkittäviin haasteisiin vastaaminen

1. vahvistaa ihmisoikeuksien yleismaailmallisuuden ja jakamattomuuden ja jokaisen ihmisen ihmisarvon; vahvistaa EU:n ja sen jäsenvaltioiden velvollisuuden edistää ja suojella demokratiaa ja ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta kaikkialla maailmassa;

2. korostaa, että EU:n on oltava täysin valmis torjumaan autoritaarisuuden, epäliberalismin ja populismin nousua sekä ihmisoikeuksien yleismaailmallisuutta, demokratiaa ja kansainvälistä humanitaarista oikeutta vastaan suunnattuja yhä lisääntyviä hyökkäyksiä;

3. tuomitsee ihmisoikeuksien ja demokraattisten arvojen loukkausten lisääntymisen kaikkialla maailmassa, kuten teloitukset, kidutuksen, mielivaltaiset pidätykset ja vangitsemiset, kansalaisyhteiskunnan ja poliittisten vastustajien tukahduttamisen, viranomaisten liiallisen väkivallan käytön, sensuurin ja riippumattomiin tiedotusvälineisiin kohdistuvan uhkailun; pitää valitettavana demokraattisten instituutioiden suojelun heikkenemistä ja kansalaisyhteiskuntien toimintamahdollisuuksien kaventumista kaikkialla maailmassa;

4. huomauttaa, että autoritaariset ja epäliberaalit hallinnot käyttävät yhä enemmän välineitä luodakseen puitteet ihmisoikeuksien heikentämiseksi sellaisten lainsäädännöllisten ja muiden kuin lainsäädännöllisten säännösten avulla, joita käytetään muun muassa kansalaisyhteiskunnan vaientamiseen ja uhkailuun, oikeuslaitoksen valvomiseen ja ihmisoikeuksien puolustajien vainoamiseen ja joilla rajoitetaan perusoikeuksien toteutumista, mikä rikkoo räikeästi niiden kansainvälisiä ihmisoikeusvelvoitteita;

[11] Göteborgin yliopisto, ”The world is becoming increasingly authoritarian - but there is hope”, 2. maaliskuuta 2023 https://www.gu.se/en/news/the-world-is-becoming-increasingly-authoritarian-but-there-is-hope.

5. panee tyytyväisenä merkille, että ihmisoikeusiin liittyvien maailmanlaajuisten haasteiden yhteydessä esiintyy myös myönteisiä näkökohtia; korostaa, että ihmisoikeuksista ja demokratiasta on tiedotettava strategisemmin levittämällä uutisia myönteisistä tuloksista, toimintapolitiikoista ja parhaista käytännöistä; tukee Hyviä ihmisoikeustarinoita -aloitetta[12] keinona edistää myönteisiä tarinoita ihmisoikeuksista;

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeviin maailmanlaajuisiin haasteisiin vastaaminen

Kansainvälisen ihmisoikeuslainsäädännön ja humanitaarisen oikeuden noudattaminen

6. korostaa, että kansainvälistä humanitaarista oikeutta on noudatettava; kehottaa takaamaan tehokkaasti humanitaarisen avun nopean ja esteettömän kulun aseellisten selkkausten aikana ja luomaan järjestelmällisesti tarvittavia humanitaarisia käytäviä aseellisten selkkausten ja sotatilanteiden aikana; tuomitsee nykyaikaisen sodankäynnin ja konfliktien aiheuttamat tuhoisat humanitaariset seuraukset ja ihmisoikeusloukkaukset maailmanlaajuisesti; huomauttaa aseellisten konfliktien sukupuolistuneista vaikutuksista sekä niiden ympäristövaikutuksista;

Oikeus elämään: kohti kuolemanrangaistuksen yleistä poistamista

7. toteaa, että vaikka joissakin EU:n ulkopuolisissa maissa on pyrkimyksiä toteuttaa toimia kuolemanrangaistuksen poistamiseksi, tähän liittyy edelleen merkittäviä haasteita; pitää valitettavana, että muissa EU:n ulkopuolisissa maissa täytäntöönpantujen kuolemantuomioiden määrä on noussut korkeimmilleen viiteen vuoteen; toistaa kaikille maille esittämänsä kehotuksen poistaa kuolemanrangaistus kokonaan tai keskeyttää välittömästi sen täytäntöönpano ensimmäisenä askeleena kohti sen poistamista;

Oikeus sananvapauteen, tiedotusvälineiden vapaus ja oikeus saada tietoja

8. on syvästi huolissaan, että sananvapautta ja tiedotusvälineiden vapautta heikennetään yhä enemmän eri puolilla maailmaa erityisesti, kun kyse on toimittajista; tuomitsee toimittajien, ihmisoikeuksien puolustajien ja kansalaisyhteiskunnan järjestöjen sensuurin niin kutsuttuja ulkomaisia agentteja koskevien lakien sekä muiden lainsäädännöllisten ja muiden kuin lainsäädännöllisten toimenpiteiden avulla, joita autoritaariset ja epäliberaalit hallinnot ovat toteuttaneet; palauttaa mieliin syvän huolensa strategisten häirintätarkoituksessa nostettujen kanteiden käytöstä heidän vaientamiseksi;

Oikeus ajatuksen-, omantunnon-, uskonnon- ja vakaumuksenvapauteen

9. toistaa olevansa huolissaan ajatuksen-, omantunnon-, uskonnon- ja vakaumuksenvapauden loukkauksista; pahoittelee uskonnon tai vakaumuksen välineellistämistä poliittisiin tarkoituksiin sekä uskonnollisten ja vakaumuksellisten vähemmistöjen ja uskonnollisten yhteisöjen syrjäytymistä tietyissä EU:n ulkopuolisissa maissa; suosittelee, että erityislähettiläs tekee tiivistä ja täydentävää yhteistyötä ihmisoikeuksista vastaavan EU:n erityisedustajan ja neuvoston ihmisoikeustyöryhmän kanssa, ja katsoo siksi, että uskonnon- ja vakaumuksenvapautta EU:n ulkopuolella

[12] https://goodhumanrightsstories.net/.

edistävä erityislähettiläs olisi integroitava Euroopan ulkosuhdehallintoon samalla tavalla kuin muut erityislähettiläät ja EU:n erityisedustajat;

Oikeus yhdenvertaiseen ja syrjimättömään kohteluun

10. toistaa tuomitsevansa kaikenlaisen rasismin, suvaitsemattomuuden, muukalaisvihan ja rotuun, etniseen alkuperään, kansallisuuteen, yhteiskuntaluokkaan, vammaisuuteen, kastiin, uskontoon, vakaumukseen, ikään, seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän; tuomitsee vihapuheen kasvavan kansainvälisen uhan, myös verkossa; muistuttaa koulutuksen ja vuoropuhelun keskeisestä roolista suvaitsevaisuuden, ymmärryksen ja monimuotoisuuden edistämisessä;

Oikeus olla joutumatta kidutuksen ja epäinhimillisen tai halventavan kohtelun kohteeksi

11. tuomitsee kaikki toimet tai yritykset laillistaa, sallia tai hyväksyä kidutus ja muu julma, epäinhimillinen tai halventava kohtelu tai rangaistusmenetelmät tai lietsoa niihin, kaikissa olosuhteissa;

Yleisön osallistumisoikeus

12. toteaa, että autoritaarisissa ja epäliberaaleissa hallinnoissa ei kunnioiteta oikeutta osallistua vapaisiin ja oikeudenmukaisiin vaaleihin; korostaa, että nämä hallinnot järjestävät vilpillisiä vaaleja valtansa vakiinnuttamiseksi, koska niissä ei ole todellista poliittista kilpailua ja moniarvoisuutta; kehottaa jälleen EU:ta tutkimaan mahdollisuutta ottaa käyttöön pysyvä kutsu vaalitarkkailutehtäviin EU:n sopimusten demokratialausekkeen, yleisen tullietuusjärjestelmän ja vastaavien mekanismien puitteissa;

Naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo

13. korostaa, että naisten oikeudet ja sukupuolten tasa-arvo ovat välttämättömiä ja jakamattomia ihmisoikeuksia sekä oikeusvaltioperiaatteen ja selvitymiskykyisten demokratioiden perusta; pahoittelee, että miljoonat naiset ja tytöt joutuvat edelleen kokemaan syrjintää ja väkivaltaa erityisesti konfliktien yhteydessä ja että heiltä riistetään ihmisarvo, itsemääräämisoikeus ja jopa elämä; kehottaa EU:ta, sen jäsenvaltioita ja samanmielisiä kumppaneita tehostamaan toimiaan ihmisoikeuksien täysimääräisen toteutumisen ja suojelun varmistamiseksi; kehottaa laatimaan naisten oikeuksia koskevan EU:n peruskirjan; tuomitsee jyrkästi seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja -oikeuksiin kohdistuvien hyökkäyksien lisääntymisen kaikkialla maailmassa sekä sukupuoleen perustuvan väkivallan; pitää myönteisenä EU:n liittymistä Istanbulin yleissopimukseen;

Maahanmuuttajien ja pakolaisten oikeudet

14. tuomitsee maahanmuuttajien, pakolaisten ja asuinsijoiltaan siirtymään joutuneiden henkilöiden ihmisoikeuksien ja turvallisuuden heikentämisen; vahvistaa heidän luovuttamattomat ihmisoikeutensa ja muistuttaa valtioiden velvollisuudesta suojella heitä asiaa koskevan kansainvälisen oikeuden mukaisesti; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita puolustamaan tehokkaasti heidän oikeuksiaan EU:n muuttoliikepolitiikassa ja yhteistyössään kumppanimaiden kanssa; on erittäin huolissaan

ihmisoikeusloukkausten vuoksi siirtymään joutuneiden ihmisten ennennäkemättömästä määrästä (122 miljoonaa vuoden 2022 loppuun mennessä), joka on kaksinkertaistunut viimeisten kymmenen vuoden aikana;

Ihmisoikeudet, liiketoiminta ja kauppa

15. korostaa kaupan merkitystä keskeisenä välineenä EU:n kumppanimaiden ihmisoikeustilanteen edistämisessä ja parantamisessa; panee kuitenkin merkille, että joissakin asianomaisissa maissa tilanne on kohentunut vain vähän tai ei lainkaan; pitää valitettavina kohtuuttoman ja hyväksikäyttöön perustuvan liiketoiminnan haitallisia vaikutuksia ihmisoikeuksiin ja demokratiaan; kehottaa pääsemään nopeasti ja määrätietoisesti sopimukseen yritysten kestävää toimintaa koskevasta huolellisuusvelvoitteesta annettavasta EU:n direktiivistä, johon sisältyy sitovia EU:n sääntöjä yritysten vastuullisesta toiminnasta ihmisoikeuksien, työntekijöiden oikeuksien ja ympäristöoikeuksien osalta, ja saattamaan oikea-aikaisesti päätökseen pakkotyövoiman käyttöä koskevan tuotekiellon, jolla varmistetaan, että pakkotyövoiman avulla valmistetut tuotteet kielletään unionin markkinoilla;

Hlbtiq+ -ihmisten oikeudet

16. pahoittelee ihmisoikeusloukkauksia, mukaan lukien lesboihin, homoihin, biseksuaaleihin, transihmisiin, ei-binäärisiin, intersukupuolisiin ja queer-ihmisiin (hlbtiq+) kohdistuva syrjintä, vaino, väkivalta ja murhat kaikkialla maailmassa; on erittäin huolissaan hlbtiq+ -henkilöihin ja ihmisoikeuksien puolustajiin kohdistuvan vihan ja hlbtiq+ -vastaisen narratiivin ja lainsäädännön leviämisestä; toistaa kehotuksensa panna kaikilta osin täytäntöön hlbtiq-henkilöiden tasa-arvoa koskeva strategia 2020–2025 ja toteaa sen olevan EU:n väline hlbtiq-henkilöiden tilanteen parantamiseksi kaikkialla maailmassa;

Lapsen oikeudet

17. tuomitsee lapsen oikeuksien kunnioittamisen heikkenemisen ja näiden oikeuksien lisääntyvät loukkaukset, kuten väkivalta, varhais- ja pakkoavioliitot, seksuaalinen hyväksikäyttö, sukupuolielinten silpominen mukaan lukien, ihmiskauppa, lapsityövoiman käyttö, lapsisotilaiden värväääminen, koulutuksen ja terveydenhuollon puute, aliravitsemus ja äärimmäinen köyhyys; toistaa vaatimuksensa järjestelmällisestä ja johdonmukaisesta lähestymistavasta lasten oikeuksien edistämiseksi ja puolustamiseksi kaikessa EU:n ulkoisessa politiikassa;

Vammaisten oikeudet

18. on huolissaan haasteista, jotka liittyvät vammaisten henkilöiden oikeuksien täysimääräiseen toteutumiseen, mukaan lukien koulutukseen, terveydenhuoltoon ja työelämään pääsy sekä poliittiseen elämään osallistuminen; kehottaa jälleen EU:ta avustamaan kumppanimaita vammaisten henkilöiden hoitajia tukevien toimintapolitiikkojen kehittämisessä;

Ikääntyneiden henkilöiden oikeudet

19. kehottaa jälleen EU:ta ja sen jäsenvaltioita kehittämään uusia keinoja ikääntyneiden oikeuksien vahvistamiseksi ja ottamaan huomioon heidän kohtaamansa moninaiset haasteet, kuten ikään perustuva syrjintä, köyhyys, väkivalta ja sosiaalisen suojelun puute;

Oikeus ruokaan

20. muistuttaa, että oikeus ruokaan, mukaan lukien fyysiset ja taloudelliset mahdollisuudet saada riittävästi ruokaa tai keinot hankkia sitä, on ihmisoikeus; on erittäin huolestunut, että oikeutta ruokaan uhkaavat maailmanlaajuiset haasteet, erityisesti sota- ja konfliktitilanteissa; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita edistämään oikeutta ruokaan koskevien pakollisten suuntaviivojen laatimista YK:n järjestelmässä;

Oikeus puhtaaseen, terveelliseen ja kestävään ympäristöön

21. korostaa, että ilmastonmuutos ja sen ympäristövaikutukset vaikuttavat suoraan kaikkien ihmisoikeuksien tosiasialliseen toteutumiseen; antaa tunnustusta kansalaisjärjestöjen, ympäristöalan ihmisoikeuksien puolustajien ja alkuperäiskansojen aktivistien tärkeälle työlle puhtaan, terveellisen ja kestävän ympäristön suojelemiseksi; pitää valitettavina ympäristöalan ihmisoikeuksien puolustajiin ja alkuperäiskansojen aktivisteihin kohdistuvaa uhkia ja kehottaa takaamaan heidän tehokkaan suojelunsa;

Ihmisoikeudet ja digitaaliteknologia

22. on huolissaan tekoälyn demokratioille ja ihmisoikeuksille mahdollisesti aiheuttamasta uhasta, erityisesti jos sitä ei säännellä asianmukaisesti; suhtautuu myönteisesti 26. kesäkuuta 2023 annettuihin neuvoston päätelmiin, joilla vahvistetaan EU:n roolia ja johtoasemaa maailmanlaajuisessa digitaalisessa hallinnossa ja erityisesti sen asemaa maailmanlaajuisen digitaalisen säännöstön kehittäjänä, ja pitää tässä yhteydessä myönteisenä ehdotusta asetukseksi tekoälyä koskevien sääntöjen yhdenmukaistamisesta, jonka avulla on suojeltava ihmisoikeuksia ja etuja, joita tekoäly voi tarjota ihmisten hyvinvoinnille;

Ihmisoikeuksien ja demokratian edistämistä ja suojelemista kaikkialla maailmassa koskevan EU:n välineistön vahvistaminen

Ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva EU:n toimintasuunnitelma

23. toteaa, että vaikka EU ja sen jäsenvaltiot ovat panneet ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman tähän mennessä laajasti täytäntöön, sen täytäntöönpano on edelleen kesken, kuten sen väliarvioinnissa todettiin, koska maailmassa on ollut ennennäkemättömiä haasteita sen hyväksymisen jälkeen, ja pitää tässä mielessä myönteisenä toimintasuunnitelman vahvistamista sen jäljellä olevaksi ajaksi, jotta voidaan maksimoida ihmisoikeuksien ja demokratian välinen synergia ja täydentävyys paikallisella, kansallisella ja maailmanlaajuisella tasolla;

Ihmisoikeuksista vastaava EU:n erityisedustaja

24. antaa täyden tukensa ihmisoikeuksista vastaavan EU:n erityisedustajan työlle, jolla edistetään EU:n ihmisoikeustoimien näkyvyyttä ja johdonmukaisuutta EU:n

ulkosuhteissa; tukee hänen keskeistä rooliaan ihmisoikeuksien edistämisessä ja suojelemisessa EU:ssa tekemällä yhteistyötä kolmansien maiden ja samanmielisten kumppanien kanssa;

Naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön väline – Globaali Eurooppa sekä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva aihekohtainen ohjelma

25. muistuttaa, että naapuruus-, kehitys- ja kansainvälisen yhteistyön välineellä – Globaali Eurooppa, mukaan lukien sen ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskeva aihekohtainen ohjelma, on keskeinen rooli EU:n lippulaivavälineenä ihmisoikeuksien ja demokratian edistämisessä ja suojelemisessa kaikkialla maailmassa; korostaa, että kansalaisyhteiskunta on otettava mukaan kaikkiin asiaankuuluviin EU:n ulkoisiin toimiin; toistaa, että ihmisoikeusperustaista lähestymistapaa on tärkeää virtaviivaistaa EU:n ulkoisen toiminnan välineissä;

EU:n kansainväliset sopimukset

26. korostaa, että ihmisoikeuslausekkeita olisi sovellettava kaikkiin EU:n kansainvälisiin sopimuksiin olennaisena osana, alakohtaiset sopimukset ja investointisopimukset mukaan luettuina; panee merkille, että vuoteen 2014 asti EU oli virallisesti soveltanut ihmisoikeuslausekkeita yli kaksikymmentä kertaa ja että sen jälkeen se on hyväksynyt lausekkeiden mukaisia ”asianmukaisia toimenpiteitä” vain kerran; toistaa, että EU:n olisi reagoitava nopeasti ja päättäväisesti, jos sen kumppanimaat rikkovat jatkuvasti ihmisoikeuslausekkeita, myös keskeyttämällä asianomaiset sopimukset, jos muut vaihtoehdot osoittautuvat tehottomiksi

EU:n ihmisoikeusvuoropuhelut

27. korostaa ihmisoikeusvuoropuhelujen merkitystä EU:n ihmisoikeuksia koskevassa välineistössä ja keskeisenä välineenä ihmisoikeuksia ja demokratiaa koskevan EU:n toimintasuunnitelman täytäntöönpanossa; korostaa, että näissä vuoropuheluissa olisi käsiteltävä kaikkia ihmisoikeus- ja demokratiatilanteita asianomaisten maiden kanssa; toteaa, että ihmisoikeusvuoropuheluja olisi pidettävä keskeisenä osana EU:n jatkuvaa ihmisoikeustoimintaa eikä erillisenä välineenä; muistuttaa, että näitä vuoropuheluja on käytettävä yhdessä ja synergiassa muiden välineiden kanssa; toistaa, että on tarpeen ottaa esille yksittäisiä tapauksia ja varmistaa asianmukaiset jatkotoimet; kehottaa lisäämään näiden vuoropuhelujen ja niiden tulosten näkyvyyttä muun muassa julkaisemalla yhteisen lehdistötiedotteen;

EU:n maailmanlaajuinen ihmisoikeuspakotejärjestelmä

28. pitää myönteisenä, että EU:n maailmanlaajuista ihmisoikeuspakotejärjestelmää käytetään yhä enemmän keskeisenä poliittisena välineenä EU:n puolustaessa ihmisoikeuksia ja demokratiaa kaikkialla maailmassa; panee kuitenkin merkille haasteet, joita yksimielisyyttä koskeva vaatimus aiheuttaa niiden hyväksymisessä, ja toistaa kehotuksensa ottaa käyttöön määräenemmistöäänestys tähän järjestelmään liittyvissä päätöksissä; tukee täysin mahdollisuutta määrätä tältä osin kohdennettuja korruption vastaisia pakotteita EU:n kehyksen puitteissa, mikä on ollut parlamentin pitkäaikainen prioriteetti, joko sisällyttämällä se maailmanlaajuiseen

ihmisoikeuspakotejärjestelmään tai käyttämällä eri järjestelmää; korostaa, että pakotteet on pantava täysimääräisesti täytäntöön, ja kehottaa puuttumaan sääntöjen kiertämiseen;

Demokratiatukitoimet

29. toistaa huolensa autoritaaristen ja epäliberaalien hallintojen lisääntyvistä hyökkäyksistä demokratiaa ja demokraattisia normeja vastaan; korostaa, että demokratian puolustamisesta ja tukemisesta kaikkialla maailmassa on tulossa yhä enemmän geopoliittinen ja strateginen intressi; muistuttaa EU:n vaalitarkkailuvaltuuskuntien merkityksestä ja parlamentin panoksesta niiden menetelmien kehittämiseen ja tehostamiseen; kehottaa vahvistamaan Euroopan parlamentin demokratiatuki- ja vaalikoordinointiryhmän resursseja;

EU:n tuki ihmisoikeuksien puolustajille

30. on erittäin huolissaan ihmisoikeuksien puolustajiin sekä heidän perheisiinsä, yhteisöihinsä ja asianajajiinsa kohdistuneista hyökkäyksistä ja häirinnästä ja pitää erityisen huolestuttavana, että heidän vainoamiseensa käytetään yhä kehittyneempiä keinoja; tukee varauksetta ihmisoikeuksien puolustajien työtä ja EU:n toimia heidän suojelunsa varmistamiseksi maailmanlaajuisesti; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita soveltamaan täysimääräisesti ja johdonmukaisesti ihmisoikeuksien puolustajia koskevia EU:n suuntaviivoja; kehottaa lisäämään EU:n toimien ja ihmisoikeuksien puolustajien suojelu- ja tukikanavien näkyvyyttä; kehottaa jälleen komissiota omaksumaan ennakoivan roolin vaarassa olevia ihmisoikeuksien puolustajia koskevan EU:n laajuisen monikertaviisumijärjestelmän perustamisessa;

Rankaisemattomuuden ja korruption torjunta

31. korostaa, että sekä rankaisemattomuus että korruptio mahdollistavat ja pahentavat ihmisoikeusloukkauksia ja demokratian heikkenemistä; pitää myönteisinä korruption vastaisia toimia EU:n ulkopolitiikassa, jotka esitetään 3. toukokuuta 2023 annetussa komission ja unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan yhteisessä tiedonannossa korruption torjunnasta (JOIN(20203)0012); tukee EU:n kolmansien maiden kanssa tekemiin kauppasopimuksiin sisältyviä korruption vastaisia määräyksiä; korostaa EU:n ulkopuolisten maiden kansalaisyhteiskunnan tärkeää roolia rankaisemattomuuden ja korruption torjunnan valvonnassa;

EU:n toimet monenvälisellä tasolla

32. toistaa, että EU:n ja sen jäsenvaltioiden on puhuttava yhdellä äänellä sekä YK:ssa että muilla monenvälisillä foorumeilla; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita takaamaan unionille erillisen ja pysyvän paikan monenvälisillä foorumeilla, myös YK:n turvallisuusneuvostossa; kehottaa EU:n valtuuskuntia vahvistamaan rooliaan monenvälisillä foorumeilla, ja katsoo, että niille olisi annettava siihen asianmukaiset resurssit;

33. suhtautuu myönteisesti poliittiseen ja taloudelliseen tukeen, jota EU on antanut Kansainväliselle rikostuomioistuimelle ja myös sen syyttäjän toimistolle; pyytää EU:ta ja sen jäsenvaltioita jatkamaan Kansainvälisen rikostuomioistuimen tukemista

tarvittavin keinoin ja resurssein ja hyödyntämään kaikkia käytettävissään olevia välineitä rankaisemattomuuden torjunnan tehostamiseksi maailmanlaajuisesti;

Team Europe -lähestymistapa

34. pitää valitettavana, että jäsenvaltioiden suurlähetystöissä ja EU:n edustustoissa on havaittu erilaisia lähestymistapoja ihmisoikeuksien suojeluun ja edistämiseen EU:n ulkopuolisissa maissa; korostaa, että jäsenvaltioiden suurlähetystöjen olisi asetettava etusijalle entistä tärkeämpi rooli ihmisoikeuksien edistämisessä ja suojelussa ja että niiden olisi tuettava samalla kansalaisyhteiskuntaa EU:n ulkopuolisissa maissa: toteaa, että tämä vastuu ei saisi olla yksinomaan EU:n edustustojen vastuulla; kehottaa EU:ta ja sen jäsenvaltioita tehostamaan toimiaan ihmisoikeuksien ja demokratian edistämiseksi ja suojelemiseksi kaikkialla maailmassa;

°

° °

35. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle, komissiolle, komission varapuheenjohtajalle / unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkealle edustajalle, ihmisoikeuksista vastaavalle Euroopan unionin erityisedustajalle, jäsenvaltioiden hallituksille ja parlamenteille, Yhdistyneiden kansakuntien turvallisuusneuvostolle, Yhdistyneiden kansakuntien pääsihteerille, Yhdistyneiden kansakuntien yleiskokouksen 77. istunnon puheenjohtajalle, YK:n ihmisoikeusneuvoston puheenjohtajalle, YK:n ihmisoikeusvaltuutetulle ja Euroopan unionin edustustojen päälliköille.

PERUSTELUT

Euroopan parlamentti hyväksyy vuosittain kolme vuosikertomusta EU:n ulko-, turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta sekä ihmisoikeuspolitiikasta.

Nämä kolme vuosikertomusta koskevat seuraavia aiheita:

- Yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpano – vuosikertomus 2023 (joka perustuu unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan kertomukseen Euroopan parlamentille yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta) – AFET-valiokunnan toimivalta
- Ihmisoikeudet ja demokratia maailmassa ja Euroopan unionin toiminta tällä alalla – vuosikertomus 2023 (perustuu EU:n vuosikertomukseen ihmisoikeuksista ja demokratiasta maailmassa 2022) – DROI-alivaliokunnan toimivalta ja
- Yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan täytäntöönpano – vuosikertomus 2023 (perustuu unionin ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkean edustajan Euroopan parlamentille yhteisestä ulko- ja turvallisuuspolitiikasta antamaan kertomukseen) – SEDE-alivaliokunnan toimivalta.

Näissä kertomuksissa seurataan ja arvioidaan yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan täytäntöönpanoa, mukaan lukien EU:n ihmisoikeuspolitiikka sekä yhteinen turvallisuus- ja puolustuspolitiikka. Ne ovat keskeinen osa Euroopan parlamentin panosta EU:n ulkopoliittiseen päätöksentekoon, erityisesti kun otetaan huomioon Euroopan parlamentille Lissabonin sopimuksella annettu vahvistettu valvontaoikeus. On olennaisen tärkeää, että Euroopan parlamentti vastaa muiden toimielinten vuosikertomuksiin heti, kun ne on julkaistu.